

SEBASTIAN BARRY

Zile fără sfârșit

Traducere din limba engleză și note
OANA CELIA GHEORGHIU

București, 2018

CAPITOLUL 1

Metoda de a pregăti un mort pentru înmormântare în Missouri lua, cu siguranță, premiul cel mare. Parcă îi dichiseau pentru însurătoare pe bieții noștri soldați căzuți, nu pentru moarte. Toate uniformele periate cu ulei de lampă până ajungeau într-o stare pe care nu o văzuseră niciodată pe când erau în viață. Fețele perfect bărbierite, ca și cum îmbălsămătorul nu voia să se vadă nici un fir de păr. Nimeni dintre cei care-l știau nu l-ar fi putut recunoaște pe soldatul Watchorn pentru că celebrii lui favoriți dispăruseră. În orice caz, morții îi place să facă un străin din tine. E adevărat că sicriile erau numai din lemn ieftin, dar nu asta era ideea. Ridicai unul dintre ele și greutatea trupului făcea ca sicriul să se deformeze. Lemnul era tăiat atât de subțire la gater că era mai degrabă o șipcă decât o scândură. Dar băieților morți nu le pasă de asemenea lucruri. Ideea era că ne bucuram să-i vedem atât de dichisiți, în condițiile date.

Vorbesc acum despre sfârșitul primei mele implicări în treburi de război. Trebuie să fi fost prin 1851. Din moment ce mă maturizasem, mă înrolasem voluntar la șaptesprezece ani în Missouri. Dacă aveai două mâini și două picioare, te primeau. Dacă erai un puști cu un

singur ochi, pesemne te-ar fi primit și așa. Singura leafă mai proastă decât cea mai proastă leafă din America era solda din armată. Și te hrăneau cu chestii ciudate până începea să-ți pută rahatul. Dar erai bucuros să ai ceva de lucru pentru că, dacă nu munceai pentru câțiva dolari în America, făceai foamea, lecția asta o învățasem. Ei bine, eu mă săturasem să-mi fie foame.

Crede-mă când îți spun că există un anumit tip de bărbat care iubește să slujească în armată, oricât de meschină ar fi plata. În primul rând, ți se dădea un cal. Putea fi o mârtoagă terminată, putea fi chinuit de colici, putea avea o gușă în gât de mărimea unei bile, dar era un cal. În al doilea rând, primeai o uniformă. Putea avea oareșce lipsuri la capitolul cusături, dar era o uniformă. Albastră ca fundul unei muște albastre de carne.

Pe cinstea mea, armata a fost o viață bună. Aveam șaptesprezece ani sau pe acolo, n-aș putea să spun cu siguranță. N-am să spun că anii de până la zilele mele în armată au fost ușori. Dar tot dansul ăla a pus mușchi pe mine, eram slab și vânos. Nu îmi vorbesc de rău clienții, îi vorbesc de bine. Dacă dai un dolar pe un dans, vrei să zboare pe podea de banii ăștia, numai Dumnezeu știe.

Da, armata m-a primit și o spun cu mândrie. Slavă Domnului că John Cole a fost primul meu prieten din America și la fel și din armată, și ultimul meu prieten, de fapt. A fost lângă mine în aproape toată această extrem de surprinzătoare viață de yankeu care a fost bună în toate privințele. Doar un băiat ca și mine, dar chiar și la șaisprezece ani arăta ca un bărbat în toată firea. Prima dată l-am văzut când avea paisprezece ani sau cam

Respect pentru oameni și cărți

așa, foarte diferit. Asta a spus și proprietarul cârciumii. E timpul, băieți, nu mai sunteți copii, zice el. Față întunecată, ochi negri, ochi de indian le spunea pe vremea aia. Strălucitori. Tipii mai în vârstă din pluton ziceau că indienii sunt doar niște băieți răi, băieți răi fără expresie pe față, gata să te ucidă de cum se uită la tine. Spuneau că indienii trebuie rași de pe fața pământului, mai mult, că asta ar fi cea mai bună politică. Soldaților le place să spună lucruri neobișnuite. Din asta e făcut curajul, cel mai probabil, spunea John Cole, din a fi un om înțeleghător.

John Cole și cu mine ne-am dus împreună la centrul de voluntariat, firește. Ne ofeream la pachet, bănuiesc, și el arăta la fel de rupt în cur ca și mine. Ca gemenii. Ei, când am terminat la cârciumă, n-am plecat înțoliți. Cred că arătam ca niște cerșetori. Era născut în Noua Anglie, unde vigoarea dispăruse din pământul tatălui său. John Cole nu avea decât doisprezece ani când a fugit de-acasă în pribegie. Prima dată când l-am văzut, mi-am zis în gând, uite un tovarăș. Asta a și fost. Mi-am zis că arată ca un filfizon. Chiar așa tras cum era la față de foame. Am dat peste el sub un gard viu în nenorocitul de Missouri. Nu eram sub gardul viu decât ca urmare a faptului că se deschisese cerul și se revărsa asupra noastră. Departe în câmpiile alea mlăștinoase de dincolo de bătrânul St. Louis. M-așteptam să văd o rață adăpostindu-se acolo, nu o ființă umană. Cerul se deschide. Scormonesc ca să mă ascund și deodată iată-l acolo. Altfel poate nici nu l-aș fi văzut. Prieten pe viață. O întâlnire ciudată, mâna destinului, ai putea spune. Norocos. Dar prima oară scoate un cușitaș ascuțit pe

care-l avea cu el, făcut dintr-un piron rupt. Avea de gând să-l înfigă în mine dacă încercam să-i fac rău. Era un băiat de treisprezece ani care părea foarte reținut, socot eu. Oricum, sub gardul viu de care am pomenit, când am început să stăm de vorbă, mi-a zis că stră-străbunică-sa era o indiană al cărei trib dispăruse din est de multă vreme. Acum erau în teritoriul indienilor. Nu îi cunoscuse niciodată. Nu știu de ce mi-a spus toate astea atât de repede, doar că eram foarte prietenos și poate că s-a gândit că o să piardă prietenia aia dacă nu știam rapid de lucrurile rele. În fine. I-am spus cum să privească cel mai bine asta. Eu, copilul unor irlandezi săraci din Sligo, la fel de bătuti de soartă. Nu, noi, familia McNulty, nu aveam prea multe cu care să ne lăudăm.

Poate din respect pentru sufletul vulnerabil al lui John Cole, ar trebui să sar mai departe brusc și să evit relatările despre primii noștri ani. Doar că s-ar putea să recunoască și el că anii aceia au fost importanți în felul lor și nici n-aș putea să spun că au constituit în vreun fel o vreme a unei suferințe rușinoase. Au fost rușinoși? Eu nu văd lucrurile așa. Hai să le spun zilele noastre ca dansatori. De ce dracu' nu le-aș spune așa? Până la urmă, eram doar niște copii siliți să supraviețuiască pe un teren periculos. Și am supraviețuit și, după cum vezi, am trăit ca să povestesc. Pentru că făcuserăm cunoștință sub un gard oarecare, ni s-a părut normal și ușor să ne asociem demersului curajos de a continua să supraviețuim. Adică John Cole, ca minor, și cu mine ne-am alăturat pașii pe drumul bătut de ploaie și am intrat în următorul oraș din ținutul acela de frontieră unde

Respect pentru oameni și cărți

lucrau sute de mineri aspri și o jumătate de duzină de cârciumi turbulente de pe o stradă noroioasă se străduiau să-i distreze.

Nu că noi am fi știut prea multe despre asta. Pe vremea aceea, John Cole era un băiat plăpând, după cum m-am chinuit să explic, cu ochii lui negri tăciune și fața uscățivă ascuțită ca a unui ogar. Eu eram o versiune mai tânără a mea. Adică, deși aveam vreo cincisprezece ani, cred, după aventurile mele prin America și Canada, arătam la fel de tânăr ca el. Dar habar nu aveam cum arăt. Copiii se pot simți mari și viteji și totuși să fie numai niște fărâme văzuți din afară.

– M-am săturat să umblu de colo până colo. Doi se descurcă mai bine împreună, a spus el.

Așa că apoi ne-a venit ideea să ne găsim de lucru, să curățăm rahat sau orice altă slujbă dezgustătoare pentru oamenii cuviincioși. Nu știam prea multe despre persoanele adulte. Nu prea știam noi prea multe despre nimic. Eram dispuși să facem orice și chiar jubilam la gândul ăsta. Eram gata să intrăm în haznale și să întoarcem căcatul cu lopata. Am fi fost poate fericiți și să comitem infracțiuni obscure, dacă asta nu presupunea capturare și pedeapsă, că nu știam. Eram două așchii de umanitate într-o lume dură. Eram de părere că porția noastră de hrană era pe acolo, trebuia doar s-o căutăm. Pâinea paradisiului îi spunea John Cole, pentru că după prăbușirea tatălui lui frecventase adesea locurile acelea în care băgau în el în egală măsură imnuri religioase și mâncare neîndestulătoare.

Nu erau multe asemenea locuri în Daggsville. De fapt, nici unul. Daggsville însemna numai târaboii, cai

jegoși, uși trântite, strigăte ciudate. În acest moment al aventurilor mele biografice, trebuie să mărturisesc că purtam un sac vechi de făină legat în jurul taliei. Arăta oarecum a îmbrăcămintă, dar nu cine știe ce. John Cole arăta mai bine într-un costum vechi și ciudat care trebe că avea trei sute de ani, judecând după găurile din el. Oricum, îl cam bătea vântul pe la vintre, din câte-mi puteam da eu seama. Aproape că puteai să întinzi mâna și să-i măsoari bărbăția, așa că ochii noștri făceau tot ce puteau să se uite în altă parte. Am pus la cale o metodă bună de a mă descurca cu așa ceva și mi-am fixat cu hotărâre privirea asupra feței lui, ceea ce nu era vreun efort, că era o față plăcută. Cum mergeam așa, ne apare înaintea o clădire nouă-nouță din lemn proaspăt tăiat și cu cuiele recent bătute încă strălucind. „Saloon“ scria pe o pancartă, nici mai mult, nici mai puțin. Și, mai jos, o pancartă mai mică atârând de-o sfoară, „Angajăm băieți curați“.

— Ia uite aici, spune John Cole, care nu avea multă știință de carte, ca mine, dar avea totuși câte ceva. Ei, zice el, pe inima scumpă a mamei mele, chiar îndeplinesc jumătate din cerință.

Am intrat direct și iată o cantitate extrem de plăcută de lemn negru de bună calitate, de la podelele întunecate la tavan, un bar lung, la fel de subțire și de negru ca o baltă de petrol. Apoi ne-am simțit ca niște păduchi în boneta unei fete. De pe altă lume. Imagini ale acelor scene americane de grandoare care sunt mai confortabile când le privești decât când te afli în ele. Bărbatul de acolo, din spatele barului, într-o haină din piele de

căprioară, lustruia filosofic o suprafață care nu avea nevoie de lustru. Se vedea ușor că era un stabiliment nou. Un tâmplar finisa scările spre camerele de sus, montând ultima secțiune a unei balustrade. Barmanul avea ochii închiși, altfel ne-ar fi văzut mai repede. Poate chiar ne-ar fi izgonit. Apoi ochii i s-au deschis și, în loc să se dea înapoi și să ne înjure, cum ne așteptam, individul acesta mai profund a zâmbit, părând mulțumit să ne vadă.

– Căutați băieți curați? zice John Cole, pe un ton des-
tul de bătaios, încă profetind pericole.

– Sunteți bine-veniți, zice bărbatul.

– Suntem? întreabă John Cole.

– Sunteți. Sunteți exact ce trebuie, mai ales asta mic de aici, răspunde el. La mine se referea. Apoi, de parcă s-ar fi temut că John Cole s-ar putea simți jignit și ar întinde-o: Dar și tu ești, mai spune el. Vă dau cincizeci de cenți pe noapte, cincizeci de cenți pe noapte de căciulă, și de băut cât puteți duce, dacă puteți să beți, și puteți să dormiți în grajdul din spate, da, într-adevăr, plăcut și confortabil și al naibii de călduros. Asta dacă sunt mulțumit de voi.

– Și ce-avem de făcut? întreabă John, suspicios.

– Cea mai simplă muncă din lume, răspunde el.

– Care-i aia?

– Păi, să dansați, dansul e totul. Numai dans.

– Din câte știi io, nu suntem dansatori, spune John, hăbăuc acum, cumplit de dezamăgit.

– Nu trebuie să fiți dansatori după definiția de dicționar acceptată a cuvântului, spune bărbatul. Nu trebuie să vă azvârliți picioarele în sus, în orice caz.

– Bine, spune John, pierdut acum, având totuși în minte un aspect de bun-simț – dar noi nu avem haine în care să dansăm, asta-i sigur, adaugă el, etalându-și starea foarte specială.

– Păi, vi se pun la dispoziție, vi se pun la dispoziție, spune barmanul.

Tâmplarul se opri din lucru și stătea pe trepte acum, zâmbind cu gura până la urechi.

– Veniți cu mine, domnilor, spune barmanul, probabil și patron, cu aerele lui, și o să vă arăt hainele voastre de lucru. Apoi a pășit pe podeaua nouă-nouță în ghețele lui zgomotoase și a deschis ușa spre birou. Avea pe ea o plăcuță pe care scria „Birou“, așa am știut. Păi, băieți, după voi, a spus el, ținând ușa. Am maniere. Sper că aveți și voi maniere, pentru că până și minerilor neciopliți le plac manierele, da, chiar așa.

Așa că am intrat, cu ochii în toate direcțiile. Era un cuier cu haine ca un cârd de femei spânzurate. Pentru că erau țoale de femeie. Rochii. Nu mai era nimic altceva, și ne-am uitat în jur cu mare luare-aminte, chiar ne-am uitat.

– Dansul începe la opt fix, ne zice el. Alegeți ceva care să vă vină. Cincizeci de cenți, fiecare. Și orice bacșiș primiți e al vostru.

– Dar, domnule, îi spune John Cole, de parcă ar fi vorbit cu o persoană nebună demnă de milă. Noi nu suntem femei. Nu vedeți? Eu sunt băiat și la fel și Thomas, aici de față.

– Nu, nu sunteți femei, văd asta. Mi-am dat seama de când ați intrat. Sunteți băieți tineri și drăguți. Anunțul spune că se caută băieți. Aș angaja cu mare drag

Respect pentru oameni și cărți

femei, dar nu-s femei în Daggsville, în afară de nevasta magazionerului și de fiica a' mică a grăjdarului. În rest îs numai bărbați aici. Dar bărbații fără femei pot începe să sufere. Le ajunge un soi de amărăciune la inimă. Io am de gând să deschid și să fac ceva parale cu asta, da, domnule, în mărețul stil american. Nu le trebuie decât iluzia, numai iluzia sexului frumos. Voi sunteți aia, dacă acceptați slujba asta. Nu-i vorba decât de dans. Fără sărutări, mângâieri, atingeri sau pipăială. Nu, e doar cel mai frumos, cel mai politicos dans. Nici nu vă imaginați cât de frumos, cât de elegant dansează un miner necioplit. Îți vine să plângi când vezi asta. Voi sunteți cu siguranță destul de drăgălași în felul vostru, dacă nu vă supărați că vă zic, mai ales ăsta mai mititel. Dar și tu ești bun, și tu ești bun, spune el, văzând cum iese la iveală recent acumulata mândrie profesională a lui John Cole. Apoi ridică din sprânceană, întrebător, așa.

John Cole se uită la mine. Mie nu-mi păsa. Mai bine decât să mor de foame înțolit într-un sac de făină.

– Bine, spune el.

– O să vă pun o cadă în grajd. O să vă dau săpun. O să vă pun la dispoziție lenjerie intimă, *muy importante*. Am adus-o cu mine din St. Louis. O să vă vină numai bine, băieți. Mă gândesc că o să vă vină numai bine și că după câteva pahare nici un bărbat pe care-l știu eu n-o să comenteze. O nouă eră în istoria orașului Daggsville. În care bărbații singuri au femei cu care să danseze. Și totul într-o manieră plină de grație, o manieră plină de grație.

Așa că am mărșăluit afară, ridicând din umeri, de parcă am fi spus că e o lume nebună, dar și norocoasă

din când în când. Cincizeci de cenți de căciulă. De câte ori, în câte paturi înainte de a adormi, în zilele petrecute în armată, în prerie, pe câte pante singuratice n-am repetat asta cu plăcere, John și cu mine, iar și iar, neuitând niciodată să râdem. Cincizeci de cenți – de căciulă.

În noaptea aceea anume din istoria pierdută a lumii, domnul Titus Noone, că așa-l chema, ne-a ajutat cu un soi de discreție masculină să ne punem pe noi rochiile. Ce-i al lui e-al lui, părea să se priceapă la nasturi și panglici și așa mai departe. Se gândise până și să ne dea cu parfum. Nu mai fusesem atât de curat de trei ani, poate dintotdeauna. N-aș fi fost remarcat în Irlanda pentru curățenia mea, drept să spun, țăranii săraci nu văd băi. Când nu e nimic de mâncare, primul lucru care dispare e până și cea mai vagă noțiune de igienă.

Saloonul s-a umplut repede. Se puseseră iute afișe prin oraș, iar minerii răspunseseră la apel. Eu și John Cole stăteam pe două scaune de lângă perete. Foarte feminini, politicoși, calmi și drăgălași. Nu ne-am uitat deloc la minerii, ne holbam drept înainte. Nu văzuserăm noi vreodată prea multe fete liniștite, dar ne-a pălit inspirația. Eu o aveam o perucă blondă, și John avea una roșcată. Cred că arătam ca drapelul vreunei țări de la gât în sus, cum stăteam acolo. Domnul Noone ne umpluse prevăzător corsajele cu bumbac. Toate bune, dar eram în picioarele goale, a spus că a uitat pantofii în St. Louis. Puteau să se adauge mai târziu. Ne-a spus să fim atenți unde calcă minerii, noi am spus că o să fim. Ciudat că, de îndată ce am intrat în rochiile alea, totul s-a schimbat. Nu m-am simțit mai mulțumit în viața mea. Toate nefericirile și griile au zburat. Eram

Respect pentru oameni și cărți

un om nou acum, o fată nouă. Eram eliberat, cum aveau să fie sclavii ăia în războiul care avea să urmeze. Eram pregătit pentru orice. Mă simțeam elegant, puternic și îmbunătățit. Țasta-i adevărul. Nu știu cum a luat-o John Cole, nu mi-a spus niciodată. A spus destule lucruri cu folos. Dar nu a zis niciodată nimic de rău despre genul ăla de muncă, nici măcar când lucrurile au mers rău pentru noi, nu. Eram primele fete din Daggsville și nu eram chiar cele mai rele.

Se știe că printre mineri sunt tot soiul de suflete. Vin într-un ținut, am văzut asta de o mie de ori, și îl despoaie de toată frumusețea, și apoi râurile se umplu de negreală și copacii par pur și simplu a se vesteji ca niște fecioare ofensate. Le place mâncarea grosolană, whisky-ul aspru, nopțile cu scandal și, drept să zic, dacă ești indiană, o să te placă și pe tine, în toate chipurile nepotrivite. Minerii intră în tabără și fac ce-i mai rău. Nu au existat niciodată violatori ca minerii, unii dintre ei. Alți mineri sunt învățători, profesori în zone mai civilizate, preoți căzuți în păcat și proprietari de magazine falimentate, bărbați ale căror femei i-au abandonat ca pe niște accesorii inutile. Toate modelele și gradațiile sufletești, cum ar spune cel care le pune în balanță, și o va spune. Dar au venit cu toții în saloonul lui Noone și a apărut o schimbare, o schimbare importantă. Pentru că noi eram niște fete frumoșele, drăguțele sufletelor lor. Și, oricum, domnul Noone stătea la bar cu o pușcă la îndemână, chiar în fața lui, la vedere. N-o să crezi în ce măsură permit legile americane unui patron de saloon să împuște mineri, dar e o măsură mare.

Poate că eram ca niște amintiri din alte locuri. Poate că eram fetele tinereții lor, primele fete pe care le-au